

I. Леонт'єва,

доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук
i.leontieva@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0002-8084-1912

РЕАЛІЇ ІННОВАЦІЙНОСТІ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ, АБО КОЛИ ЗНИКАЄ ІНТЕРНЕТ

У статті зроблено спробу дослідити та виокремити особливості інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти України на сучасному етапі, окреслити можливі «модернізаційні» ризики такого поступу. Актуальність обраної теми зумовлена, з одного боку тим, що інноваційність в освіті є вимогою часу, з іншого — сфера інновацій є надзвичайно складною та багатоблажаспектною, відтак її доволі складно досліджувати й прогнозувати. Для дослідження було використано такі теоретичні методи: системний аналіз досліджень вітчизняних науковців з проблем інноваційного розвитку суспільства та освіти, мета-аналіз прикладних досліджень; структурно-логічний аналіз досліджуваних процесів. Було окреслено п'ять основних особливостей розвитку вищої педагогічної освіти та пов'язаних з ними «модернізаційних ризиків».

Ключові слова: інновації; інноваційний розвиток вищої освіти; модернізаційні ризики; вища педагогічна освіта.

© Леонт'єва І., 2022

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022

Вступ. Освіта, за твердженням доктора філософських наук, професора, академіка НАПН України Віктора Огнев'юка, є невід'ємним супутником еволюційного розвитку людства, саме через систему освіти відбувається відтворення («реплікація») будь-якого суспільства (Огнев'юк В.О., Сисоєва С.О., 2012). Розуміння освіти як соціокультурного явища пройшло тривалий шлях від уявлення про неї як нормований процес ретрансляції накопиченого соціально-значущого культурно-історичного досвіду до твердження про феномен, що окреслюється різними контекстами (цінність, система закладів, особливий процес, різномірний результат, соціальний інститут тощо) і виступає сутнісною характеристикою етносу, суспільства, людської цивілізації, впливає на стан свідомості суспільства [10, С. 44]. Сучасна освіта, як важлива складова суспільства, безпосередньо залежить від процесів, які відбуваються в ньому, відтак мусить так чи інакше реагувати на соціальні, економічні, політичні, технологічні виклики, науково-технічний прогрес, впливати на, без перебільшення, всі процеси і сторони життя. Сутнісною ознакою сучасного суспільства та процесів, що в ньому відбуваються є залежність економіки, політики, науки та культури від створення, збереження та доступності

інформації у локальному та світовому масштабах. Фактично мова йде про інформаційну революцію, яка радикально змінила суспільне життя, зумовивши перехід від індустріального до постіндустріального суспільства («інформаційного», «суспільства знань») [9]. Загалом, концепція інформаційного суспільства бере свій початок ще 1933 року з робіт австрійсько-американського економіста Фріца Махлупа (Fritz Machlup). Дослідник ввів поняття «індустрія знань» до якої включив п'ять секторів інформаційної діяльності у суспільстві: освіту, науку (дослідження і розробки), ЗМІ, інформаційні технології та інформаційні послуги, зауваживши, що 29% ВВП США було вироблено саме завдяки індустрії знань (станом на 1959 рік). Повторне дослідження, проведене десять років потому американським економістом Марком Поратом (Marc Porat), показало приріст вального продукту, виробленого індустрією знань удвічі. Зв'язок між економікою та індустрією знань було встановлено, важливість продукування та розповсюдження інформації й знань для нової постіндустріальної економіки обґрунтовано. Поступово замість дефініції «постіндустріальне суспільство» все частіше вживають поняття «інформаційне суспільство», який наприкінці ХХ ст. став визнаним та влучним терміном-парасолькою

для позначення нового, швидко змінюваного соціально-економічного поступу суспільства. Відтоді, на фоні незворотних суспільних змін система освіти теж зазнає значних трансформацій на усіх своїх ланках та рівнях, тяжіючи до розвитку наукової та інноваційної діяльності, підвищення якості освіти на інноваційній основі, переорієнтації змісту освіти на цілі сталого розвитку («Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», 2013). Фактично має місце певний аксіологічний постулат, який можна виразити через вислів «Знання — це капітал, а інновації — валюта».

Загалом, інновації, на думку Домініка Піоте (Dominique-Jean-Marie Piotet), французького та американського менеджера, співавтора книги «Як інтернет змінює світ» (2008), — це основа для розвитку будь-якої країни, причому доступ до сучасних технологій прискорює та спрощує створення інновацій, дає змогу робити це в більших масштабах. Саме ці дві тези пробудили наш дослідницький інтерес і змусили шукати відповіді на запитання: на скільки тісним й взаємозумовленим став сьогодні зв'язок між освітою, інноваціями та технологіями, як подібне взаємопроникнення впливає на розвиток вищої педагогічної освіти, які виклики й труднощі воно зумовлює, чи не матимемо ми за такого перебігу подій незворотних втрат у вищій освіті. Наше занепокоєння не випадкове, хоча сьогодні змінність як така перетворилася з винятку на правило, сутнісну рису функціонування суспільства й кожного його члена [4, с.19], однак ще на початку XXI ст. німецький соціолог й філософ Улбріх Бек (Ulrich Beck) у книзі «Суспільство ризику: на шляху до іншого модерну» (2000) застерігав сучасників про «модернізаційні ризики» для суспільства, які потрібно урахувувати й передбачати в процесі інноваційного реформування, в тому числі вищої освіти [3].

Метою даної статті є спроба дослідити особливості інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти України на сучасному етапі, окреслити можливі «модернізаційні» ризики, в тому числі, пов'язані з явищем взаємозаміщення ідей інноваційності та технологізації/цифровізації в освіті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основні положення інноватики як наукового знання досліджували Дж. Бассет, Д. Гамільтон й Е. Роджерс; вивченню сутності педагогічних інновацій присвятили свої розвідки В. Кремень, В. Паламарчук, О. Савченко, С. Сисоєва; І. Дичківська та М. Кларін у своїх працях розглядали сутність і структуру інноваційної діяльності, а управління інноваційними освітніми процесами стало предметом досліджень Л. Ващенко, Л. Даниленко. Проблема інноваційності вищої освіти загалом неодноразово актуалізувалася

у студіях О. Дубасенюк та В. Огнев'юка, а окремі її аспекти, зокрема питання готовності та підготовки здобувачів вищої освіти до інноваційної професійної діяльності розкрито в працях Л. Ващенко, І. Гавриш, Ю. Завлевського, Л. Козак та В. Химинець. Суттєвим є доробок щодо формування інноваційної компетентності майбутнього педагога (Н. Кічук, І. Ковальчук) та інноваційних освітніх технологій (В. Бондар, О. Матвієнко, О. Пометун, С. Сисоєва). Важливим, на нашу думку, є дослідження інноваційних вимірів сучасної вищої освіти (В. Желанова), студії щодо формування інноваційного стилю мислення суб'єктів інноваційної діяльності (В. Моляко, В. Рибалка) та робота з розроблення діагностичного інструментарію для експертизи освітніх інновацій (О. Локшина).

Виклад основного матеріалу. Загалом, сфера інновацій надзвичайно складна та багатоаспектна, тому досліджувати її вкрай важко. Так, Міжнародна школа інноваційного бізнесу (INSEAD) спільно з Корнелльським університетом та Світовою організацією інтелектуальної власності, щорічно обчислюючи Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index, GII), використовує комплекс з-понад 80 базових показників, різних за статистичною природою і джерелами інформації (макроекономічні показники з офіційних джерел та композитні оцінки різних міжнародних інституцій та експертів). Тим не менше, позиціонування країн у системі міжнародних рейтингів інноваційного та людського розвитку сьогодні є об'єктом численних досліджень широкого кола зарубіжних і вітчизняних учених, що ще раз підтверджує тезу про те, що інновації та інноваційність є аксіомою розвитку системи вищої освіти. У 2022 році Всесвітньою організацією інтелектуальної власності було оприлюднено черговий (п'ятнадцятий) звіт Global Innovation Index 2022, в якому порівнюється інноваційна діяльність 132 країн та економік світу [6]. Україна в Глобальному інноваційному індексі 2022 року посідає 57 місце, утримуючи 4-ту позицію серед 36 країн економічної групи lower-middle income («дохід нижче середнього»). В той час, пишеться у звіті, як інвестиції в інноваційну діяльність України різко зросли в 2020 і 2021 роках, перспективи на 2022 для країни були затьмарені не лише глобальною невизначеністю, пов'язаною з пандемією та війною, але й низьким рівнем продуктивності інноваційних рішень порівняно з 2020 роком. Якщо у 2020 році Україна приростила 20 сходинок за індексом інновацій в освіті, знаннях та технологіях (23 місце), то у 2022 році посіла лише 36 місце (мінус 13 сходинок). Про що свідчать показники і чим обґрунтовано така динаміка інноваційності розвитку освіти України? Насамперед, приріст показників інноваційного потенціалу вітчизняної освіти пов'язаний з роз-

робленням вітчизняної законодавчої бази, в якій задекларовано необхідність інновацій в освітній сфері: Закони України «Про інноваційну діяльність» (2002), «Про вищу освіту» (2014), Укази Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» (2005), «Про національну стратегію розвитку освіти на період до 2021 року» (2013), «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки» (2022) тощо. Також стрімкий інноваційний розвиток вищої освіти було детерміновано інвестиціями в інноваційну діяльність, в тому числі грантовими програмами, що стимулювали дослідження в сфері вищої педагогічної освіти, зокрема пов'язаними з інноваційною компетентністю, інноваційними вимірами освіти, інноваційними освітніми технологіями тощо (наприклад низка проектів Київського університету імені Бориса Грінченка: «Модернізація педагогічної вищої освіти з використанням інноваційних інструментів викладання» програми Еразмус+ КА2; «Формування готовності викладачів університету до здійснення навчання, заснованого на дослідженнях» British Council in Ukraine; «Міжнародна науково-дослідницька мережа з вивчення та розробки нових технологій і методів для інноваційної педагогіки в галузі ІКТ, електронного навчання та міжкультурних компетентностей (IRNet)», Сьома рамкова програма (FP7) тощо). Таким чином можемо констатувати перші *дві ключові особливості* інноваційного розвитку вищої освіти в Україні: формалізація та унормування інноваційної діяльності в сфері освіти (позиція «зверху») та бурхливе накопичення розрізаних емпіричних даних щодо окремих аспектів інноваційності в сфері освіти.

Загалом, інновації в освіті, як зазначав В. Василець у тезах доповіді під час Всеукраїнської науково-практичної конференції «Традиційні та інноваційні підходи у сфері сучасних педагогічних досліджень» («Інновації в освіті, їх види та класифікація», 2020), — це закономірне, динамічне за характером і розвивальне за результатами явище [5]. Саме впровадження інновацій дає змогу вирішити суперечності між традиційною та якісно новою освітою, оскільки вони здатні впливати одночасно і на освітнє середовище, і на суб'єктів освітнього процесу, розширюючи їхнє інноваційне поле [Там само]. Вітчизняна дослідниця Вікторія Желанова тлумачить освітні інновації як «процес і результат створення й впровадження системних новоутворень, що відповідають сучасним викликам суспільства й ефективно впливають на модернізацію вищої освіти та її перспективний розвиток», зазначаючи що певний стан вищої освіти в інноваційному контексті можна схарактеризувати терміном «інноваційний вимір» та виділяючи відповідно три його базові напрями: концептуально-технологічний,

технологічно-інноваційний та комунікативно-інноваційний [8, с. 146]. Відповідно висновків дослідниці, перший вимір, концептуально-технологічний, пов'язаний з відповідністю вищої педагогічної освіти ідеям нової парадигми («цивілізаційне бачення глобалізованого світу») — освіта має готувати людину, здатну жити і діяти в глобалізованому середовищі. Тобто, якщо брати сучасні українські реалії — це навчити вчитися, працювати й взаємодіяти з іншими в умовах військового стану. Вже зараз з'являється чимало наукових публікацій зорієнтованих саме на концепт «педагогіка в умовах війни», водночас, як перефразовуючи вислів сучасних дослідників Батечко Н. та Михайліченко М., «в педагогіці бракує метасистемних теорій, системи взаємоузгоджених понять і категорій, а, натомість, домінують емпіричні висновки» (Батечко Н., Михайліченко М., 2020, с.30). Тобто, емпіричний досвід педагогів-практиків є доволі різноаспектним і, часто, взаємо неузгодженим, відтак часто не має широкої практичної реалізації. Це *третьою особливістю* інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти України — домінування емпіричних висновків щодо окремих інноваційних аспектів за низької продуктивності інноваційних рішень.

Ще одна особливість пов'язана з тим, що інновації в освіті закономірно вимагають відповідного оновлення педагогічної технології, яка має ґрунтуватися на досягненнях науки і функціонує як система способів, принципів і регуляторів, що застосовуються у навчанні (Козак Л., 2021, с.20). Дуже промовистою, в цьому плані є цитата, наведена у публікації Олександра Базелюка (Базелюк О., 2021): «Сьогодні можна сміливо стверджувати, що функціонування сучасного університету без використання цифрових технологій неможливе» [2, с.38]. Дійсно, завдяки доступності, простоті використання, швидкості отримання результатів і прискорення процесів прийняття рішень, цифрові технології мають вирішальний вплив на всі аспекти людського життя, і освіта не є винятком. Використання цифрових технологій в навчанні особливо актуалізувалося в період пандемії, оскільки уможливило продовження освітнього процесу за мінімізації особистих контактів учасників, а сьогодні, в умовах масової міграції й еміграції населення, переведенням навчального процесу в дистанційний формат, пов'язаних з російською інвазією, набуло статусу «єдино можливого варіанту». Відтак, ми зараз спостерігаємо не лише активне проникнення цифрових технологій в усі аспекти освітнього процесу у вищій школі, але й те, як вони стають синонімом інновацій в освіті взагалі. Наприклад, у проекті Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року зазначено, що «створення єдиного цифрового середовища, яке об'єднує всіх суб'єктів освітньої та наукової

діяльності, що забезпечує простір для комунікації та обміну даними, значно зменшить бюрократичне навантаження системи освіти і науки та спростить управлінські процеси, які відбуваються в них». У «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки» на основі здійсненого SWOT-аналізу розроблено сценарії розвитку вищої освіти в Україні (песимістичний, реалістичний і оптимістичний). Зазначений документ окреслює 5 стратегічних цілей для вищої освіти України: ефективність управління в системі вищої освіти; довіра до освітньої, наукової та інноваційної діяльності ЗВО; якісна освітньо-наукова діяльність, конкурентоспроможна і доступна вища освіта; інтернаціоналізація вищої освіти; привабливість ЗВО для навчання та академічної кар'єри. Зауважимо, що серед ідентифікованих проблем (ІП) розвитку вищої освіти, що знайшли своє відображення в Стратегічній піраміді розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, окреслено чимало таких, що пояснюють труднощі інноваційного розвитку сучасної вищої освіти недостатньою практикою впровадження цифрових технологій та прикладних наукових досліджень, наприклад: ІП 1.3. — Розрив між системою вищої освіти та ринком праці, дисбаланс попиту і пропозиції з інноваційних спеціальностей, відсутність механізмів зворотного зв'язку між роботодавцями і закладами вищої освіти; ІП 2.2. — Низький рівень довіри до інноваційної діяльності закладів вищої освіти, недостатня практика та досвід впровадження цифрових технологій; ІП 2.3. — Неготовність закладів вищої освіти до проведення затребуваних бізнесом прикладних досліджень та створення інноваційних інтелектуальних продуктів для економіки; ІП 5.2. — Низький рівень управлінської спроможності керівного складу та культури врядування у сфері вищої освіти, формалізм і негнучкість у підходах до організації освітньої, науково-технічної та інноваційної діяльності тощо. Погоджуємося, що вища освіта в умовах інформаційного суспільства, дійсно потребує інновацій і вже не уявляється без цифрових технологій, але, на нашу

думку, має місце явище певного ототожнення, а часом і підміни понять «інновація» та «цифровізація». У цьому ви бачаємо *четверту особливість* інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти в Україні.

Остання (*п'ята*) виокремлена нами особливість інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти тісно пов'язана з поняттям «цифровий розрив» (англ. — digital divide). У доповіді ЮНЕСКО (2021) «Мислити вище і далі: перспективи майбутнього вищої освіти до 2050 року» [11] автори спрогнозували, що до 2050 р. вища освіта перейде до постцифрової ери, за якої ЗВО будуть співіснувати з іншими джерелами здобуття знань (Інтернет, соціальні платформи, інтерактивні спільноти, потокові курси та курси на вимогу, метаверсум (метапростір, метавсесвіт) як нове середовище навчання тощо), тому дуже важливо, попри високі темпи інновацій, зберігати гуманність і спрямованість вищої освіти на загальне благо на основі застосування технологій в освіті, більш відповідально ставитися до власної соціальної функції й активно підтримувати демократичний цифровий доступ для кращих результатів вищої освіти. Звісно, для того етапу цифровізації, на якому перебуває вища педагогічна освіта України ще зарано говорити про активний пошук нових моделей взаємодії замість ЗВО (на кшталт «мережевого навчального хабу»), але проблема подолання цифрового розриву у вищій педагогічній освіті вже актуалізована у вітчизняному науковому дискурсі, здійснюється пошук інноваційних рішень для її розв'язання.

Висновки. Розглядаючи реалії інноваційності розвитку вищої педагогічної освіти в Україні, ми не ставили перед собою метою ані окреслення її стратегічних аспектів, ані порівняння її з зарубіжними освітніми системами, ані виділення тенденцій, трендів чи перспектив. Нас хвилювали можливі «модернізаційні ризики» в контексті окреслених реалій. Ми свідомі того, що презентоване нами дослідження не є вичерпним, а окреслені особливості інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти мають дискусійний характер.

ДЖЕРЕЛА

1. Батечко Н., Михайліченко, М. Еволюція освітніх парадигм у сучасному науковому дискурсі. *Освітологія*. 2020. 9, С. 29-37. DOI:<https://doi.org/10.28925/2226-3012.2020.9.4>
2. Базелюк О. Особливості цифровізації вищої освіти в сучасних умовах. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2021. 2 (27), с.37-43
3. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну / Пер. с нем. В. Седельника, Н. Федоровой. — М. : Прогресс-Традиция, 2000. 383 с.
4. Біла книга: Сили змін та вектори руху до нової освіти України / за заг. ред. В.В. Громова. Київ: Міжнародний благодійний фонд «Україна — 3000», 2009. 156 с.
5. Василець В. Інновації в освіті, їх види та класифікація. URL: <https://genezum.org/library/innovacii-v-osviti-ih-vydy-ta-klasyfikaciya>
6. Глобальний індекс інновацій 2022. URL: https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2022/

7. Енциклопедія освіти / Акад.пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
8. Желанова, Вікторія В'ячеславівна (2022) Інноваційний вимір сучасної вищої освіти: аналіз напрямів Науковий журнал «Інноваційна педагогіка», 1 (50). С. 145-148. ISSN 2663-6085
9. Кальницький Е. А. Концепція постіндустріального суспільства Деніела Белла як підґрунтя формування концепцій інформаційного суспільства. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія : зб. наук. пр. — Харків, 2013. — № 5. — С. 137–142.
10. Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. Освітологія — науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти. *Рідна шк.: щомісяч. наук.- пед. журн.* — № 4-5 (988-989), квітень-травень, 2012. — 80 с. — С. 44 — 51.
11. Thinking Higher and Beyond. Perspectives on the Futures of Higher Education to 2050. — URL: http://www.guninetwork.org/files/thinking-higher-and-beyond_en_format_final.pdf

REFERENCES

1. Batechko N., Mykhailichenko, M. (2020) Evoliutsiia osvitnikh paradyhm u suchasnomu naukovomu dyskursi. [Evolution of educational paradigms in modern scientific discourse] *Osvitohiia*. 2020. 9, S. 29-37. (in Ukrainian)
2. Bazeliuk O. (2021) Osoblyvosti tsyfrovizatsii vyshchoi osvity v suchasnykh umovakh [Features of digitalization of higher education in modern conditions] *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*. 2 (27), c.37-43 (in Ukrainian)
3. Bek U. (2000) Obshchestvo ryska: Na puty k druhomu modernu [Risk Society: Toward a Different Modernity]. M. : Prohress-Tradytysia, 2000. 383 s. (in Russian)
4. Bila knyha: Syly zmin ta vektory rukhu do novoi osvity Ukrainy [White Paper: Forces of change and vectors of movement towards new education in Ukraine] / za zah. red. V.V. Hromovoho. Kyiv: Mizhnarodnyi blahodiinyi fond «Ukraina — 3000», 2009. 156 s. (in Ukrainian)
5. Vasylets V. (2021) Innovatsii v osviti, yikh vydy ta klasyfikatsiia [Innovations in education, their types and classification]. URL: <https://genezum.org/library/innovacii-v-osviti-ih-vydy-ta-klasyfikaciya> (in Ukrainian)
6. Hlobalnyi indeks innovatsii 2022 [Global innovation index 2022] URL: https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2022/ (in English)
7. Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education] / Akad.ped. nauk Ukrainy; holovnyi red. V.H. Kremen. K.: Yurinkom Inter, 2008. 1040 s. (in Ukrainian).
8. Zhelanova, Viktoriia Viacheslavivna (2022) Innovatsiinyi vymir suchasnoi vyshchoi osvity: analiz napriamiv [Innovative dimension of modern higher education: analysis of directions]. *Naukovyi zhurnal «Innovatsiina pedahohika»*, 1 (50). С. 145-148. ISSN 2663-6085 (in Ukrainian).
9. Kalnytskyi E. A. (2013) Kontseptsiiia postindustrialnogo suspilstva Deniela Bella yak pidgruntia formuvannia kontseptsii informatsiinoho suspilstva [Daniel Bell's concept of post-industrial society as a basis for the formation of information society concepts]. *Visnyk Natsionalnogo universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho»*. Seriia: Filosofiia, filosofiia prava, politohiia, sotsiologiia : zb. nauk. pr. Kharkiv, № 5. С. 137–142 (in Ukrainian).
10. Ohneviuk V. O., Sysoieva S. O. (2012) Osvitohiia — naukovyi napriam intehrovanoho doslidzhennia sfery osvity [Educology is a scientific direction of integrated research in the field of education]. *Ridna shk.: shchomisiach. nauk.- ped. zhurn.* № 4-5(in Ukrainian).
12. Thinking Higher and Beyond. Perspectives on the Futures of Higher Education to 2050. — URL: http://www.guninetwork.org/files/thinking-higher-and-beyond_en_format_final.pdf (in English)

I. Leontieva.

REALITIES OF INNOVATION IN THE DEVELOPMENT OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION, OR WHEN THE INTERNET DISAPPEARS

The article attempts to explore and highlight the peculiarities of innovative development of higher pedagogical education in Ukraine at the present stage, to outline the possible “modernization” risks of such progress. The relevance of the chosen topic is due, on the one hand, to the fact that innovation in education is a requirement of the time, on the other hand, the sphere of innovation is extremely complex and multifaceted, so it is quite difficult to study and predict. The following theoretical methods were used for the study: systematic analysis of researches of domestic scientists on the problems of innovative development of society and education, meta-analysis of applied research; structural and logical analysis of the studied processes. Five main features

of the development of higher pedagogical education and related “modernization risks” were outlined the first two key features of the innovative development of higher education in Ukraine: formalization and regulation of innovative activities in the field of education («top-down» position) and the rapid accumulation of scattered empirical data on certain aspects of innovation in education; the third feature of innovative development of higher pedagogical education in Ukraine is the dominance of empirical findings on certain innovative aspects with low productivity of innovative solutions. Higher education in the information society really needs innovations and can no longer be imagined without digital technologies, but, in our opinion, there is a phenomenon of certain identification and sometimes substitution of the concepts of «innovation» and «digitalization». This is the fourth feature of the innovative development of higher pedagogical education in Ukraine. The last (fifth) feature of the innovative development of higher pedagogical education that we have identified is closely related to the concept of «digital divide»

Keywords: *innovation; innovative development of higher education; modernization risks; higher pedagogical education.*

Стаття надійшла до редакції: 06.12.2022р.

Прийнято до друку: 10.12.2022р.

Кубг.edu.ua